

Zoals
geschreven
Verrassende ontdekkingen
bij het Bijbellezen staat

Jan de Visser

5 Het opstandingsverhaal: een cadeau

5.1 Een paar inleidende opmerkingen

“Ik ben niet gekomen om de Wet te ontbinden, maar om die te vervullen”, zo zegt Jezus in één van de evangeliën.¹ En die evangelie-verhalen staan daar dan ook bol van.

Maar één ding, en daar gaat dit hoofdstuk over (ik heb het in de Inleiding op pagina 11 al aangekondigd): nergens in het Oude Testament is zijn opstanding voorspeld. Op dat punt was er dus geen profetie die Jezus kon ontbinden, laat staan vervullen.

De opstandingsverhalen die alle vier de evangelisten vertellen, kun je beschouwen als een toegift, een extra, een genade-gave – hoe je het ook wilt noemen. Los van de uitspraken van Jezus zelf over zijn herrijzenis (waarover later meer), is zijn opstanding nergens voorzegd. Dat betekent, dat het voor iedereen een volkomen verrassing moet zijn geweest. De Fari-zeëërs dachten nog, dat de leerlingen het lichaam van Jezus misschien wel uit het graf zouden stelen, om dan later goede sier te maken met het één of andere opstandingsverhaal,² maar zelfs bij de naaste volgelingen van Jezus was het hele idee van een opstanding verder niet aanwezig, not even close.

Daarom is het ook logisch dat in alle evangelieverhalen sprake is van schrik, ontzetting, en grote vrees. Niemand,

1 Matteüs 5: 17

2 Matteüs 27: 64

maar dan ook niemand had hierop gerekend. Zelfs Jezus hoogstwaarschijnlijk niet, zoals uit verschillende teksten blijkt.

Als je ervan uitgaat dat bijvoorbeeld de profetie van de lijdende dienaar van de Heer uit Jesaja 53 op Jezus van toepassing is, dan is dat al een hele stap. Volgens die voorspelling zou die dienaar van God om de zonden van zijn volk veel lijden moeten verduren, en zou diezelfde figuur om onze overtredingen gestraft worden.

Maar noch in dat beroemde hoofdstuk noch op ook maar één andere plaats in het Oude Testament staat dat die lijdende knecht ook weer uit de dood zou herrijzen. En ik vind dat nogal wat!

5.2 *Over inlegkunde*

Je moet er wel heel erg veel inlegkunde voor over hebben om tot een andere conclusie te komen. En inlegkunde – daar zijn bijbelgetrouwe christenen over het algemeen er goed in. Ik moet daar dus wel even op ingaan.

Zo komt heel vaak het verhaal van Jona in de walvis aan de orde. Ik kom daar later op terug (zie par. 5.7 op bladzijde 51), maar nu alvast dit: Jezus zelf verklaart dit verhaal van toepassing op Hemzelf.³ Maar dat wil niet zeggen dat de geschiedenis van Jona ook maar één concrete parallel vertoont met het verhaal van Jezus of dat er ook maar één profetie in te ontwaren is. Er staat nergens, dat dit verhaal een andere lading heeft, dan het zich laat aanzien. In het boek

³ De vergelijking in Matteüs 12: 40 gaat over Jezus en Jona die drie dagen in de buik van een walvis zat; de vergelijking in Lucas 11: 30 gaat over deze ‘verdorven generatie’, voor wie de Mensenzoon een teken is, zoals Jona een teken was voor de inwoners van Ninevé. Een heel opvallend en bijzonder verschil!

Jona komt nergens een tekst voor zoals: “Gelijk Jona uit de walvis is gekomen, zo zal de Messias verrijzen uit het graf.” Niets van dat al.

Dan wordt vervolgens Psalm 16 nogal eens van stal gehaald: ‘U levert mij niet over aan het dodenrijk en laat uw trouwe dienaar het graf niet zien.’⁴ Dit psalmvers komt natuurlijk niet in de buurt van een profetie over Jezus’ opstanding, want de graflegging van Jezus wordt nu net in alle evangeliën wél verteld. Jezus heeft volgens alle evangelieverhalen het graf nu juist wél gezien, en dat is in flagrante tegenspraak met de psalmtekst waarin staat, dat de betreffende trouwe dienaar het graf *niet* zal zien. Dus hoe deze prachtige psalm iets met Jezus’ *opstanding* te maken heeft, is mij een raadsel. Een complete exegese van Psalm 16 voert te ver; voor dit moment volsta ik met de vaststelling, dat de dichter hier zijn dankbaarheid uitzingt over een redding, waarbij hij het gevaar heeft gelopen gedood of vermoord te worden.⁵ Het is in het geheel geen bewijs dat gelovigen in het algemeen of Jezus in het bijzonder nooit dood zullen gaan, het is een geloofsuitspraak van dankbaarheid over het feit dat hij nog in leven is. Je kunt over deze psalm nog van alles zeggen, maar je moet wel heel veel inlegkunde gebruiken, om hieruit af te leiden dat met deze tekst beloofd is, dat Jezus van Nazaret in het jaar 33 na Christus uit de dood zou opstaan.

⁴ Psalm 16: 10

⁵ Het is dan ook minstens heel bijzonder als Petrus volgens het verhaal in Handelingen 2 (m.n. in vers 27) deze tekst ook aanhaalt. Hoewel dit een citaat is vanuit het Nieuwe Testament naar het Oude Testament, verklaart dit nog niet hoe (op welke wijze) deze Psalm op Jezus van toepassing is.

Een ander oudtestamentisch 'bewijs' lijkt je te kunnen vinden in één van de kleine profeten. Daar staat namelijk: 'Kom, laten wij teruggaan naar de HEER! Hij heeft ons verscheurd, hij zal ons genezen; de hand die sloeg, zal ons verbinden. Hij redt ons na twee dagen van de dood, de derde dag doet hij ons opstaan: in zijn nabijheid zullen wij leven'.⁶ Alleen de verwijzing naar de tweede, en natuurlijk met name naar de derde dag, waarop 'hij ons doet opstaan', is voor hele volksstammen al meer dan genoeg 'bewijs' voor de stelling dat dit niet anders is of kan zijn dan een profetie over de opstanding van Jezus. Maar deze tekst, deze profetie gaat over het volk Israël, dat van plan is terug te keren tot de Heer hun God, en niet over de herrijzenis van Jezus.

Opstandingsverhalen zijn wel altijd veranderingsverhalen, maar niet ieder veranderingsverhaal is een profetie van Jezus' opstanding. En daarom kun je niet ieder veranderingsverhaal uit het Oude Testament toepassen op de opstanding van Jezus.

Tussenconclusie: in het Oude Testament is geen één voorspelling te vinden van de opstanding van Jezus. Geen zorgen, alle eerdergenoemde aspecten komen in dit hoofdstuk uitvoerig voorbij!

⁶ Hosea 6: 2